

Кои са днешните народни будители?

1 ноември е честван като Ден на народните будители. Празникът е посветен на делото на книжовниците, просветителите, борците за национално освобождение и всички тези, които са съхранили през вековете духовните ценности на нацията. В освободена от османско владичество България, както интелигенцията, така и масовият човек съзнават подвига на възрожденските писатели и революционери, които създали атмосферата и довели българския дух до решимостта да поведе борба за държавен суверенитет. По тази причина министърът на народното просвещение на България, през 1922 г. Стоян Омарчевски внася предложение в Министерския съвет за определянето на 1 ноември за Ден на българските народни будители.

Духовното е нашата истинска и вечна същност. Съставна част от нея е историческата памет за народа и родовата памет. Ведно с предците ни, ние сме в непрекъснатата връзка и сме заедно в духа. Ако не живеем с борбите и страстите на силните преди нас, ние ще сме мъртви духовно. Будителите са духовната спойка на нацията. Те са моралния коректив и духовната мяра в нашето общество. Степента на важност на народните будители в нашата история неизменно ни поставя въпроса – кои личности от близкото ни историческо минало до наши дни, са достойни за признанието „народен будител“? Още през 18 век Наполеон Бонапарт ги оприличава на „Метеори, предопределени да изгорят, за да осветят своя век“.

Ние, българите, нямаме Триумфалната арка и Бранденбургската врата, но имаме един чутовен връх, който опълченците осветиха с кръвта си и той се нарича Шипка.

Не се славим с Нобеловите си лауреати, но сме дали на „вси славяни, четмо и писмо“. Родината ни - България е най-старата от съвременните държави в Европа, чието име остава непроменено от основаването си до днес.

Не, ние българите изпращахме рицарите си на кръстоносни походи за освобождаване на Божи гроб. Ние дадохме на Европа богомилите като достойни представители на „най-чистото християнство“, предшественици и вдъхновители на истинския Ренесанс.

Не се славим с придворни дами, но имаме Райна Княгиня и сестрите Мица и Калица Хаджикръстевци Хадживасилевци, които извезаха българските знамена на свободата.

С чувство на нескрита гордост обаче възхваляваме името на Анна дьо Ноай – гордата българка от Софрониевия род, първата жена - кавалер на Ордена на Почетния легион и член на Белгийската кралска академия приета по право от своите събрата по перо Сара Бернар, Марсел Пруст и Робер дьо Монтеско.

Не притежаваме величествената и монументална постройка от неокласицизма на Пантеона, в чиито некропол са положени телата на велики личности като Волтер, Русо и Виктор Юго, но имаме своите Васил Левски и Кочо Честименски - герои от Пантеона на българското безсмъртие!

Като народ следва да се гордеем достопочтено с българското си начало и със славните си предци, като се започне от тракийската цивилизация начело с митологичния Орфей и прабългарския календар.

Всички български граждани имаме основание да се гордеем с възвишената си българска духовност. Преди още да имаме съвременната си държава, българското общество чрез своята самоорганизираност създаде читалището и формира съзнание за общобългарска общност. В най-съкровеният кътчета на нашето национално съзнание стои символът на българския дух и морал – народното читалище. Истинско основание за гордост представляват славянската азбука и приблизително 3614 – те български читалища!

Българската нация е способна да оцелее, само ако съумее да съхрани духа, ценностите и идеалите си, а това може да се случи и се случва, когато успеем да запазим тези духовни средища като пазители на писмеността, народния дух, фолклора, бита и постиженията на нашия народ. Без своите морални и духовни опори народът не би могъл да преодолее трудностите в настоящето и да се подготви за бъдещето.

„Читалището е българската религия – храм, който пази духовната красота и достойнството на нашия народ“.

Съвременното българско общество и в този момент има осъзнатата необходимост от съхраняване на най-ценните ни обществени и национални традиции. Има нужда от ново будителство и развитие на българските родолюбиви, просветни и граждански добродетели. Има нужда от читалищните дейци, които доказват всекидневно своята надполитическа значимост. Да, читалището е моята религия!

Ние, българите, сме благословен народ. Благословени сме със земя – късче от Рая, която други нарекоха Държава на Духа.

Три са стълбовете в ценностната система на българите: свободата, продължението на рода и знанието. Преди години д-р Иван Богоров изрече заветните думи: „За да се направи България, първо трябва да се направят българи!“ А онези, които правят българите, са българските учители и просветни дейци, извършили истински духовен подвиг, позовавайки се на възрожденската пробуда, облагородени от патриотичния порив и от просвещенския идеализъм. Това е фалангата от апостолите на духовната обнова, която изведе българите от вековете на робството и от духовната пустош. От тях се раждат голям брой ревностни книгописци, граматисти, зографи, строители, които развиват народната култура и я превръщат в защитно средство срещу чуждите домогвания. Трудно е времето, в което

живеем, повратно. Но да си спомняте някога на българския учител да му е било лесно? Жилав човек е българският даскал; затварян и измъчван, унижаван и възхваляван, предизвикван и заточаван, пренебрегван и увещаван , той оцелява, за да прави българи, за да я има и пребъде България!

Поклон, будители!

Красимир Григоров – Зав. отдел „Възраждане“, РИМ - Враца

РИМ-ВРАЦА